

Asia: VN/13888/2020

Hallituksen esitysluonnos rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 Luku Yleiset säännökset

1 § Lain tavoite

Pykälän perusteluteksteissä tulisi kohtaan 2) liittyen todeta, että korvausten on tarkoitus olla täysimääräisiä, ja että minkäänlaista tiettyä vahinkotapahtumaa tai vahingon aiheuttavaa rauhoitettua lajia ei suljeta pois, jos vahinko on merkittävä. Myöskään perustelutekstin kohtaan 1) liittyvä ensisijaisuus ei saa rajata aiheutuneen vahingon korvaamista.

Perustelu

Metsästäjäliitto pitää tavoitteen kirjausta ja perustelutekstejä mainittujen asioiden osalta jätetyn liian avoimeksi ja siten niiden jäävän herkästi riittävässä mitassa toteutumatta.

2 § Soveltamisala

Kohtaan 3) tulee porotaloudelle maakotkan lisäksi lisätä vastaavasti merikotka. Kalatalouden tukemiseen tulee kalasääsken lisäksi lisätä vastaavasti merimetso- ja harmaahaikara.

Perustelu

Merikotkakanta on kasvanut ja se levittäytyy yhä laajemmalle. Meri-kotkan on raportoitu saalistaneen poronvasoja. Korvauksissa meri-kotka olisi hyvä huomioida jo tässä vaiheessa, ennen laajempien haittojen ilmaantumista, joita vääjäämättä tulee kannan kasvaessa ja yksilöiden samalla oppiessa hyödyntämään poronvasoja entistä useammin.

Merimetson ja harmaahaikaran aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet kalankasvattamoissa. Vahinkoja on kuitenkin mahdollista vähentää ennaltaehkäisevin toimin, mutta esteitä on vuosittain

korjattava ja vahinkoja katettava. Tämän vuoksi tukimenettelyä olisi laajennettava kalasääsken ohella seuraavaksi merkittävimpiin kalankasvattamoille haittaa aiheuttaviin lajeihin merimetsoon ja harmaa-haikaraan.

Lisäykset olisi vastaavasti huomioitava muissa asiaan liittyvissä pykälissä.

Muuta:

Esitetty laki on tarpeellinen, mutta pelkästään se ei riitä jäykän luonnonsuojelulain aiheuttamien ongelmien ratkaisemiseksi. Vaikka lajiensuojelu ja luonnon moni-muotoisuuden säilyttäminen ja parantaminen ovat äärimmäisen tärkeitä uhan-alaisten lajien tilanteen parantamiseksi, lajien tilanne on luonnossa jatkuvassa muutoksessa. Esimerkiksi valkuposkihanhi ja merimetso ovat osoittaneet, että luonnonsuojelulaista ja EU:n luonnonsuojeluun liittyvistä direktiiveistä puuttuu joustava mekanismi suojelustatuksen muuttamisesta, kun laji ylittää suojelutavoitteen ja muuttuu runsautensa vuoksi jopa merkittävää haittaa muille lajeille, ympäristölle tai taloudelle aiheuttavaksi lajiksi. Haitat tulee korvata täysimääräisinä, mutta ongelmien kasvaessa yhteiskunnan resurssit eivät loputtomasti riitä kasvavien korvauskustannusten rahoittamiseksi. Siksi haittojen ennaltaehkäisyn ja korvausten ohella on äärimmäisen tärkeää voida puuttua myös lajin runsauteen ja paikkakohtaiseen esiintyvyyteen. Edullisinta tämä on säännellyn metsästyksen avulla. Pyyntiin hyväksyttävyyden parantamiseksi saalis tulee aina hyötykäyttää jollakin tavalla.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

9 § Kunnan viranomaisen tehtävät

Pykälään tulee lisätä myös neuvonta- ja ohjaustehtävä.

Perustelu

Kunnan viranomaisen on vahingonkärtsijää lähimpänä oleva asianomainen viranomaisen, jolta vahingonkärtsijän tulee saada neuvoja asiansa eteenpäin viemisessä.

3 luku Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

-

4 luku Korvaukset aiheutuneista vahingoista

14 § Korvauksen myöntämisen yleiset edellytykset

Metsästäjäliitto katsoo, että ehdoton vain suoran vahingon korvaaminen saattaa joissain tapauksissa olla kohtuutonta, mikäli välillinen vahinko on suoraa vahinkoa suurempi tai on erittäin merkittävä osa vahinkoa.

Perustelu

Esimerkiksi tilanteessa, jossa suora vahinko olisi heinä määrän vähentyminen ja pilaantuminen, mutta pilaantumisesta tietämättä omistetuille eläimille tarjottu pilaantunut heinä johtaisi välillisesti eläinten lopettamiseen tai merkittäviin hoitotoimenpiteisiin, tulisi näitä välillisiäkin vahinkoja merkittävinä korvata.

Myös vaatimus vahingonkärsijän velvollisuudesta pyrkiä estämään vahinko tai sen laajeneminen on kohtuuton sellaisenaan. Velvoite voisi olla ilmoittaa kunnan viranomaiselle vahingon syntymisestä, jolloin kunnan viranomainen voisi antaa neuvot vahingon kärsijälle vahinkojen vähentämiseksi. Vahinko voi olla myös ennalta-arvaamaton. Mikäli kunnan viranomainen tai ELY tiedostaa alueellisesti kohonneen riskitekijän, sen tulisi antaa tietoa sallituista ja kohtuullisesti toteutettavista vahingon ennaltaehkäisytoimijoille. Vasta tämän jälkeen voidaan odottaa, että toimijalla olisi vartenotettava mahdollisuus toimia vahingon estämiseksi tai sen laajenemisen vähentämiseksi.

Perustelu

Vahingonkärsijän tietotaito saattaa olla erittäin vähäinen niistä toimista, mitä rauhoitetun lajin kohdalla on mahdollista tehdä tai millaiset lailliset ja kohtuulliset toimet vähentävät tai estävät vahinkoa.

15 § Korvattavat vahingot ja korvauksen saaja

Myös irtaimistolle aiheutunut vahinko tulee korvata, mikäli irtaimistovahinko todetaan merkittäväksi.

Perustelu

Rakennuksen irtaimisto saattaa olla merkittävä vahingon kärsijälle. Se saattaa liittyä elinkeinoon tai olla sijoitusomaisuutta.

17 § Viljelyvahinkojen korvausperusteet

Ruokaviraston laatimaa viljelyksen arvoa voidaan pitää ohjaavana, mutta vahingonkärsijälle on varattava mahdollisuus tapauskohtaiseen harkintaan taulukkoa korkeampaa arvoa esitettäessä.

Perustelu

Käytetty kasvi tai peltoala voi satoisuuden, laadun tai muun vastaavan seikan johdosta olla merkittävästi keskimääräistä arvokkaampi ja laadun/arvon nostamiseksi sen kasvattamiseen on voitu käyttää merkittävästi normaalia enemmän työtä. Esimerkiksi luomu tai jokin erikoisviljelmä tai uusi menetelmä taikka tutkimustilanne saattaa nostaa sadon arvoa.

18 § Eläinvahinkojen korvausperusteet

Tuotanto- tai kotieläimen arvoa voidaan pitää esitetyn mukaisesti ohjaavana, mutta vahingonkärsijälle on varattava mahdollisuus tapauskohtaiseen harkintaan taulukkoa korkeampaa arvoa esitettäessä.

Perustelu

Eläin saattaa olla merkittävästi arvokkaampi, kuin keskimääräinen arvo. Ääriesimerkkinä Kobe-härkä -tyylinen brändin saavuttanut tuotanto. Työ- tai kilpakäyttöön jalostettu ja koulutettu eläin saattaa kykijensä tai taitojensa vuoksi olla myös selvästi tavanomaista arvokkaampi.

20 § Viljelys-, eläin- ja rakennusvahingosta ilmoittaminen

Ilmoituksen tekemiselle olisi syytä olla määräaika siitä, kun vahinko on havaittu. Määräajan tulisi olla kuitenkin kohtuullinen, sillä ensimmäistä kertaa vahingon kärsineellä saattaa kulua aikaa vaatimuksista selville pääsemiseksi.

Perustelu

Esitetty ”viipymättä”, jättää liikaa tulkinnanvaraa sille, onko ilmoitus tehty viipymättä vai ei. Olisi selkeämpää, jos ilmoituksen vastaanottamiselle tai hylkäämiselle on selkeä kriteeri.

5 luku Maakotkan ja kalasääsken pesintään perustuvat tuet

22-26 §

Maakotkan lisäksi pykäliin tulisi lisätä vastaavasti merikotka.

Perustelu

Merikotkakanta on kasvanut ja se levittäytyy yhä laajemmalle. Merikotkan on raportoitu saalistaneen poronvasoja. Korvauksissa merikotka olisi hyvä huomioida jo tässä vaiheessa, ennen laajempien haittojen ilmaantumista, joita vääjäämättä tulee kannan kasvaessa ja yksilöiden samalla oppiessa hyödyntämään poronvasoja entistä useammin.

Lisäys olisi vastaavasti huomioitava muissa asiaan liittyvissä pykälissä.

27-28 §

Kalatalouden tukemiseen tulee kalasääsken lisäksi lisätä vastaavasti merimetso- ja harmaahaikara.

Perustelu

Merimetson ja harmaahaikaran aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet kalankasvattamoissa. Vahinkoja on kuitenkin mahdollista vähentää ennaltaehkäisevin toimin, mutta esteitä on vuosittain korjattava ja vahinkoja katettava. Tämän vuoksi tukimenettelyä olisi laajennettava kalasääsken ohella seuraavaksi merkittävimpiin kalan-kasvattamoille haittaa aiheuttaviin lajeihin merimetsoon ja harmaa-haikaraan.

Lisäykset olisi vastaavasti huomioitava muissa asiaan liittyvissä pykälissä.

6 luku Hakemisen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt

31 § Korvauksen ja tuen hakeminen

Perustelutekstissä mainitaan, että korvauksen ja tuen hakuajoista säädettäisiin asetuksella. Näistä tulisi säätää kuitenkin jo tässä laissa.

Perustelu

Koska esitetty laki jo itsessään säätelee korvausasioita kokonaisuutena, olisi selkeintä, jos hakijalle merkityksellisimmät asiat löytyisivät suoraan laista, eikä hajautetusti asetuksesta.

34 § Päätös

Päätöksistä tulisi selvittää myös missä ajassa avustus, korvaus tai tuki maksetaan. Liitto pitää tärkeänä, että maksaminen tapahtuu mahdollisimman pian päätöksen antamisesta.

Verovaroista maksettujen tukien tulisi lisäksi olla verovapaita, jotta korvauksen hyöty olisi täysimääräinen, eikä kertaalleen käsitellyt verovaroja kuluisi uudelleen veronkannosta aiheutuviin kuluihin.

Perustelu

Vahingonkärsijän toiminta on usein riippuvainen tuotannon tuloksesta, eikä etenkään korvauksen saamisessa saisi olla pitkää viivettä. Vahingon korjaaminen vaatii lisäksi resursseja ja ilman viivyttelämätöntä korvauksen saamista vahingon vaikutukset ulottuvat pahimmillaan vielä seuraavaan vuoteen.

7 luku Erinäiset säännökset

-

Simenius Teemu
Suomen Metsästäjäliitto